

SR-sak 38/15 HØRING PLANPROGRAM – REGIONAL PLAN FOR BY- OG REGIONSENTERPOLITIKK

Innledning:

Nordland fylkeskommune sendte i juni 2015 forslag til Planprogram – Regional plan for by- og regionsenterpolitikk ut på høring. Opprinnelig høringsfrist var satt til 11. september. Salten regionråd har fått utsatt høringsfristen til 25. september.

Bakgrunn:

Fylkestinget vedtok i september 2014 oppstart av arbeidet med regional plan for by- og regionsenterpolitikk for Nordland. Planen skal omhandle utviklingen i byene og deres rolle som regionsenter.

Planen er knyttet opp til Fylkesplan for Nordland 2013-2025 sitt målområde 2 – Livskraftige lokalsamfunn og regioner, og de to strategiene; Styrke regionsentrene som funksjonelle sentra, og styrke Bodøs rolle som fylkessenter, universitetsby og motor i nordområdesatsingen.

Beskrivelse:

Regional plan for by- og regionsenterpolitikk skal være et verktøy i arbeidet med regional utvikling gjennom å styrke de 10 byene som i fylkesplanen er pekt ut til ha å regionale funksjoner: Bodø, Fauske, Mo i Rana, Mosjøen, Brønnøysund, Sandnessjøen, Leknes, Svolvær, Sortland og Narvik. Den regionale planen skal iht. pbl § 8-2 legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.

Planarbeidet skal ta tak i noen felles problemstillinger som må løses på ulike måter:

- Hvordan kan vi utvikle byene som sentra for næringsutvikling og vekst?
- Hvordan kan vi utvikle byene som gode og attraktive steder å bo og leve?
- Hvordan kan vi styrke byenes samarbeid med sitt omland?
- Hvordan kan vi skape større regioner gjennom bedre infrastruktur og kollektivløsninger?
- Hvordan kan vi skape felles forståelse og kunnskap om byutvikling i Nordland?

Ut fra disse overordnede problemstillingene skal arbeidet med regional plan innrettes gjennom de fire utviklingsområdene vekstkraft, attraktivitet, regionforstørring og by/omland. I tillegg skal det lages en felles overbygning for å utvikle kunnskap om byutvikling i Nordland. Planen skal også inkludere et handlingsprogram med tiltak.

Vurdering:

Nordland fylkeskommune er inne i en prosess med å utarbeide Regional plan for by- og regionsenterpolitikk. I Salten er Bodø og Fauske definert som regionsenter, hvorav Bodø også er fylkeshovedstad i Nordland.

Basert på de innspill som er kommet fra kommunene (kun Bodø som har levert innspill til oss) foreslås følgende høringsuttalelse fra Salten regionråd. Det forutsettes at den enkelte kommune også sender sine høringsuttalelser direkte til fylkeskommunen.

Forslag til høringsuttalelse:

Salten Regionråd synes det er positivt at Nordland fylkeskommune har igangsatt et arbeid med en regional plan for by- og regionsenterpolitikk med fokus på de fire utviklingsområdene i fylkesplan: vekstkraft, attraktivitet, regionforstørring og by/omland.

Geografisk sett er Salten like stort som Østfold, Vestfold, Akershus og Oslo til sammen. Salten regionråd ber derfor om at arbeidet med regional plan for by- og regionsenterpolitikk sees i nøye sammenheng med arbeidet med regional transportplan, da effektive og gode transportløsninger er en forutsetning for effektive regioner.

Bodø er Nordlands viktigste kommunikasjonssenter, og er sammen med Fauske et knutepunkt for nasjonale transportlinjer både når det gjelder båt-, bane-, vei- og lufttrafikk. Salten opplever totalt sett vekst i både folketall og sysselsetting. Denne veksten er det hovedsakelig Bodø som genererer, og for Nordland er dette positivt da veksten er med på å opprettholde folketallet i fylket. Planarbeidet som nå er igangsatt er knyttet til målområde 2 i fylkesplanen som omhandler livskraftige lokalsamfunn og regioner. Herunder følgende to strategier;

- Styrke regionsentrene som funksjonelle sentra
- Styrke Bodøs rolle som fylkessenter, universitetsby og motor i nordområdesatsingen.

Den første strategien omhandler både Bodø og Fauske, mens den andre strategien omhandler Bodøs rolle som fylkeshovedstad.

Når det gjelder utviklingstrekkene i Nordland ser man at det foregår en intern sentralisering i alle kommunene. Bodø kommune er for øvrig den eneste kommunen i Salten som har en økning i folketallet i omlandet til kommunesenteret. Øvrige kommuner opplever en nedgang i folketallet i omlandet til kommunesenteret.

Befolkningsendring kommunesenter				Befolkningsendring resten av kommunen			
	2000	2014	%vis endring		2000	2014	%vis endring
Ørnes	1517	1636	7,8	<i>Meløy</i>	5279	4855	-8,0
Inndyr	633	656	3,6	<i>Gildeskål</i>	1718	1367	-20,4
Moldjord	205	174	-15,1	<i>Beiarn</i>	1106	914	-17,4
Rognan	2485	2576	3,7	<i>Saltdal</i>	2402	2114	-12,0
Fauske	5954	6092	2,3	<i>Fauske</i>	3678	3464	-5,8
Straumen	840	809	-3,7	<i>Sørfold</i>	1527	1178	-22,9
Oppeid	486	547	12,6	<i>Hamarøy</i>	1522	1273	-16,4
Leinesfjord	311	361	16,1	<i>Steigen</i>	2666	2218	-16,8
Bodø	37434	44630	19,2	<i>Bodø</i>	5031	5101	1,4

Tabell 1: Befolkningsendring for kommunesentrene (tettstedsdefinisjon) og områdene utenfor kommunesentrene i Salten. For Moldjord og Leinesfjord er det brukt grunnkretsdata da disse stedene ikke er definerte tettsteder i SSB sin definisjon. Bodø omfatter tettstedene Bodø, Løpsmarka og Løding. Folketallet fra gamle Skjerstad kommune er lagt inn i tallene for Bodø i år 2000.

I utformingen av en by- og regionsenterpolitikk er det viktig å også se på lokalsentrenes funksjoner. Som vi ser av tabellen ovenfor har steder som Ørnes, Inndyr, Rognan, Straumen, Oppeid og Leinesfjord en viktig funksjon i opprettholdelse og vekst i folketallet i distriktene. Lokalsentrenes funksjon må derfor ses i sammenheng med regionsentrenes funksjon.

Kommentarer til planprogrammet

Salten regionråd har følgende kommentarer til planprogrammet:

4. Aktuelle problemstillinger for utvikling i byene

Boligutfordringene bør få en større plass i planarbeidet enn det planprogrammet legger opp til. Boligutfordringene gjelder for øvrig ikke bare i byene, men også i småkommunene i distriktene. Salten regionråd mener derfor at det bør utarbeides et eget avsnitt under dette kapitelet som tar for seg boligutviklingen i byene.

5. Oppsummering av problemstillinger i arbeidet med byutvikling i Nordland

Her tas det opp felles problemstillinger som må løses innenfor rammen til en ny by- og regionsenterpolitikk. Også under dette kapitelet foreslår Salten regionråd at det tas inne et ekstra kulepunkt som sier: Hvordan kan vi styrke boligsituasjonen i byene?

6. Vekstkraft

Veksten i folketallet skyldes i stor grad tilflytting fra utlandet, og det er Bodø som opplever den største veksten. For å forstå de ulike byenes vekstkraft og også attraktivitet er det behov for å analysere hvor tilflyttingen kommer fra, hvorfor de kommer til Nordland og hva som skal til for at tilflytterne bosetter seg i Nordland over lengre tid og ikke reiser videre. Innenfor denne tematikken ønsker Salten regionråd at det settes fokus på følgende kulepunkter:

- Avklare veiledningsbehov for ulike grupper
- Språkopplæring
- Tilflytterservice
- Prosess for at tilflyttet fagkompetanse blir tatt i bruk
- Analyse på boligsituasjonen.

Videre mener Salten regionråd det er behov for kunnskap om hva som hemmer og hva som fremmer utvikling innenfor privat næringsliv herunder:

- Økonomiske virkemidler (Innovasjon Norge, såkornfond etc.)
- Skatt og avgiftsnivået
- Generell veiledning/tilrettelegging for nyetablerere, næringsliv i utvikling

7. Attraktivitet

Bodø kommune har i dag i overkant av 50 000 innbyggere og har en jevn vekst år for år. Avhengig av hvilken SSB- prognose vi legger til grunn er det forventet at Bodø kommer til å vokse med mellom 8000 og 12000 innbyggere de neste femten årene. Bodø kommune har i samfunnsdelen til sin kommuneplan vedtatt et mål på 70 000 innbyggere i 2030. For å nå et slikt mål må Bodø være attraktiv for å tiltrekke seg både offentlige og private etableringer. Forventet vekst fram mot 2040 er iht SSB-prognoser mellom 12 000 og 21 000 innbyggere.

Fauske kommune har i samfunnsdelen til sin kommuneplan vedtatt vekst i folketallet som et overordnet mål fram mot 2025, men har ikke definert et eksakt tall for hvor stor denne veksten skal være. Avhengig av hvilken SSB-prognose som legges til grunn er det forventet at Fauske kommer til å vokse med mellom null og 1 300 innbyggere fram mot 2040.

Regional plan for by- og regionsenterpolitikk skal ha et eget fokus på Bodø sin rolle som fylkessenter, universitetsby og motor i nordområdesatsingen. Planen må derfor vie spesiell oppmerksomhet til de utviklingsmulighetene som nå ligger i Bodø innenfor flytting av flyplassen, frigjøring av store arealer til bærekraftig byutvikling, mulighetene for å bygge et arktisk logistikkentrum der vei-, bane-, sjø- og lufttransport møtes i et punkt med tilliggende næringsarealer.

Videre må planen ta opp i seg de byutviklingsmulighetene som nå åpner seg og se dette i sammenheng med innovasjonsstrategien til fylkeskommunen for å styrke satsingen på en bærekraftig byutvikling. Gjennom de store utviklingsløftene Bodø nå gjør så må den regionale

politikken følge opp og underbygge fylkeshovedstaden i satsingen på en smart by og et fremtidig globalt logistikk-senter.

Boligutvikling er en vesentlig faktor for vekstkraft og attraktivitet. Det bør framgå at man skal analysere/undersøke boligsituasjonen, drivkreftene i boligmarkedet og ikke minst situasjonen i boligbyggebransjen.

8. Regionforstørring

For å skape velfungerende regioner er gode samferdselsløsninger en nøkkel. Salten regionråd mener det er positivt at arbeidet med by- og regionsenterpolitikk skal ses i sammenheng med arbeidet med regional transportplan og fylkeskommunens prosjekt for utvikling av et nytt samferdselskart over Nordland. Salten regionråd ber om at vårt hørings svar til planprogram for regional transportplan ses i sammenheng med dette arbeidet.

Kommunene i Salten har alle gode velferdstilbud, men noen tjenestetilbud finnes imidlertid kun i Bodø. Universitet i Nordland, Nordlandssykehuset og Bodø Lufthavn er eksempler på dette. Derfor er nærheten til Bodø viktig, og en nedkorting av reisetiden til Bodø er et gode for alle Saltenkommunene.

For å utvikle en mer funksjonell bo- og arbeidsmarkedsregion er den største utfordringen å korte ned reisetidene internt i regionen. Dette krever både vegutbedringer og gode kollektivløsninger. Generelt må vegløsninger og gode kollektivløsninger videreutvikles slik at det skapes effektive transportløsninger mellom lokalsentrene og det regionale senteret/bysentrene.

9. Samarbeid by og omland

Det er gjort en omfattende kartlegging av samarbeidet mellom by og omland i Saltenregionen gjennom utviklingsprogram for byregioner fase I. Alle ni Saltenkommuner har valgt å gå videre i fase II av prosjektet og har fått innvilget 2,6 millioner fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å utarbeide felles næringsstrategier.

Syv av de ti byene i Nordland er nå med i fase II av utviklingsprogram for byregioner. En viktig del av dette programmet er nasjonale nettverkssamlinger der byregionene skal utveksle erfaringer og lære av hverandre. Byregionprogrammet bør være grunnlag for utveksling av erfaringer mellom byregionene i fylket også slik at vi kan lære av hverandre internt i Nordland også. Her har fylkeskommunen en rolle å spille som tilrettelegger.

Bodø, 17.09.2015

Salten Regionråd

Kjersti Bye Pedersen
sekretariatsleder

Trykte vedlegg:

Høringsutkast planprogram – Regional plan for by- og regionsenterpolitikk 2016-2025